

GREEN MENTOR

Projekt azonosító: 2015-1-ES01-KA202-015934

A környezettudatos vállalkozások mentorálásának helyzete Európában

- Vezetői Összefoglaló -

IO1

Az Európai Unió
Erasmus+ programjának
társfinanszírozásával

A projektet az Európai Bizottság támogatta. A kiadványban (közleményben) megjelentek nem szükségszerűen tükrözik az Európai Bizottság nézeteit.

TARTALOMJEGYZÉK

- 1. BEVEZETÉS**
- 2. A GREEN MENTOR SZAKMA VONATKOZÁSAI**
- 3. A GREEN MENTOR FELHASZNÁLÓI IGÉNYEK ELEMZÉSE**
- 4. JÓ GYAKORLATOK**
- 5. ÉRDEKELT FELEK**

1. BEVEZETÉS

Jelen Vezetői Összefoglaló célja a projekt-partnerek által **nemzeti** és **európai szinten** készített **helyzetfelmérések** alapján levonható főbb következtetések bemutatása.

A nemzeti és európai felmérési jelentések alapján került összeállításra a GREEN MENTOR projekt első, **“State of the Art Report on mentoring of green companies in Europe”** című szellemi terméke.

A helyzetfelmérési jelentések az alábbi célok mentén kerültek kidolgozásra:

- A GREEN MENTOR projekt eredményeinek és termékeinek a realitásoknak és a valós igényeknek megfelelő adaptálásának elősegítése a környezettudatos vállalkozások mentorálásának új szakmai profilja kapcsán.
- A GREEN MENTOR szakma vonatkozásában a meglévő példák, általános nehézségek, lehetőségek és szükségletek beazonosítása európai és nemzeti szinten.
- A környezettudatos vállalkozások mentorálási helyzetének és vonatkozásainak megértése.
- Javaslatok megfogalmazása a projekt-termékek módszertani megvalósításához.

Az összegyűjtött információk szolgálnak alapul a projekt további termékeinek kidolgozásához.

A teljes jelentés (angol nyelven) elérhető: [Shared folder IO1 · State of the art E+ · Green Mentor](#)

2. A GREEN MENTOR SZAKMA VONATKOZÁSAI

A mentor egy olyan személy, aki segítséget és tanácsot képes nyújtani egy adott szakterületen szerzett gyakorlati tapasztalata és háttérismerete alapján. A „Green” (zöld) jelző a mentorált üzleti szektor illetve típus sajátos céljára utal, azaz esetünkben a „Green Economy”, vagyis a fenntarthatósági elvek alapján működő gazdaság fejlődésének támogatására.

Jelenleg még nem került sor hivatalos szakmai profil vagy egyedi szakképesítés kialakítására a GREEN MENTOR tevékenység kapcsán, sőt szakmai feladatkörként sem volt eddig hivatalosan (el)ismert.

A következő részekben a GREEN MENTOR szakma helyzetét meghatározó körülmények kerülnek - összefoglaló jelleggel - bemutatásra mind európai uniós, mind pedig nemzeti szinten (Ausztria, Magyarország, Írország és Spanyolország vonatkozásában).

EURÓPA (EU)

Összeurópai szinten az Európai Bizottság cselekvési programként és vállalkozás-támogatási prioritásként is meghatározta a fenntarthatósági elveken működő gazdaságra („Green Economy”-ra) való áttérés folyamatának erősítését. Ennek keretében a fenntartható fejlődést támogató („Green”) munkakörökben rejlik, a foglalkoztatást növelő és a zöld gazdaság fejlődését támogató lehetőségek is a figyelem középpontjába kerültek.

Ebben a tekintetben az „Európa 2020 – az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája” címmel született meg a legmeghatározóbb európai szakpolitika. Az Európai

Bizottság öt kiemelt cél formájában határozta meg, milyen eredményeket kell az Európai Uniónak 2020 végére elérnie a következő területeken: kutatás és fejlesztés, éghajlat-politika/energiaügy, oktatásügy, társadalmi befogadás, valamint a szegénység elleni küzdelem. A mérhető célok kitűzése alkalmas a folyamat követésére és egyúttal azok nemzeti célokká való átformálására is. A stratégia keretében az Európai Bizottság „Az új munkahelyekhez szükséges új készségek” című kezdeményezés keretében biztosítja a zöld vállalkozások és munkahelyek fejlődésének elősegítését és támogatását, mely így közvetlenül összefüggésbe hozható a zöld gazdaságra való áttérést elősegítő mentorálással is.

Az Európai Bizottság mellett több európai szintű intézmény is foglalkozik vállalkozást serkentő képzésekkel, mentorálással, illetve „coaching” tevékenységekkel. Ezek a szervezetek - függetlenül a privát vagy állami, illetve üzleti vagy nonprofit jellegtől - elősegítik a környezettudatos és társadalmilag hasznos célokat kitűző vállalkozások fejlődését.

A zöld vállalkozás és zöld mentorálás jelentőségét az Európai Bizottság Horizon 2020 stratégiája és a megvalósítást támogató EU-költségvetés is alátámasztja, habár eddig nem került sor a zöld vállalkozást támogató szakmai tevékenységnek a fenntartható fejlődési célokra koncentráció általános üzleti vagy nonprofit funkciótól való megkülönböztetésére.

AUSZTRIA

Az osztrák munkanélkülieknek szolgáltatásokat nyújtó (AMS) szervezet (nemcsak a munkanélküliek számára) létrehozott egy saját vállalkozás elindítását támogató programot. A program keretében a kezdő üzleti vállalkozási tevékenységek mentorálása valósul meg. Az osztrák kereskedelmi kamara (WKO) is foglalkozik a vállalkozások indítását megelőző, annak folyamatát támogató és azt később követő tanácsadói tevékenységekkel, melyek közül - külső felmérések szerint - az egyéni (személyes) tanácsadás a leginkább kedvelt forma.

Léteznek kormányzati támogatási formák a zöld vállalkozások fejlesztésére. Ezek általában pénzügyi eszközöket tartalmaznak, de igénybe vehető mentorálás és coaching szolgáltatás is, melyeket vállalkozói háttérrel rendelkező iparági szakemberek nyújtanak.

Jelenleg Ausztriában sincs egyedi, kialakított kerete a zöld vállalkozások mentorálásának. Egy 2015-ös kormányközi megállapodás alapján Bécs város önkormányzata különböző pályázati csatornákon keresztül támogatja a zöld kezdeményezéseket, a zöld munkahelyek létrehozását, és a társadalmi kötődésű vállalkozásokat. A „b2b” megközelítéseket is magába foglaló többszereplős mentorálás kap nagyobb hangsúlyt.

A pályázatoknál elsősorban a környezeti fenntarthatóság (jellemzően a zöld technológiák alkalmazása) jelenik meg kiválasztási kritériumként a vállalkozások pénzügyi támogatásánál, illetve a kezdő vállalkozások tanácsadási szolgáltatásainak igénybe vételénél és a tapasztalatok megosztásánál.

MAGYARORSZÁG

A „Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégia” széleskörű nyilvános konzultációs folyamat eredményeképpen készült el 2011 és 2012 között, melyet a következő évben a magyar országgyűlés is elfogadott a 2012-2024 közötti időszakra. Ugyanakkor a magyar gazdaságnak és társadalomnak még hosszú utat kell megtennie a fenntarthatósági célok teljesítéséhez, mely

csak lépésenként valósítható meg. A jelenlegi nemzeti keretstratégia a fenntarthatóság irányába tett első jelentős lépésnek tekinthető.

Ugyanakkor megállapítható az is, hogy a fenntarthatósági elvek szerint működő (zöld) gazdaság megteremtésének hajtóereje elsősorban a gazdasági válság kezelése, és nem a globális fenntarthatósági célkitűzések iránti valós elkötelezettség.

Jelenleg nincs ismert mentorálási gyakorlat sem a köz-, sem pedig a privát szférában, mely a fenntarthatósági elvek szerint működő vállalkozásokat segítené. Ugyanakkor a környezettudatosság egyre inkább teret nyer a fiatalabb generáció gondolkodásában, így az ilyen irányú képzések eredményeinek felhasználásával kialakítható és alkalmazható a GREEN MENTOR szakmai képzés Magyarországon is.

ÍRORSZÁG

Írországban a zöld gazdaság mind a foglalkoztatás bővülése, mind pedig a meglévő vállalkozások fejlődése vonatkozásában fontos lehetőségnek számít. Ugyanakkor átfogó adatokat a zöld gazdaságban foglalkoztatottakról - az érintett szektorok kiterjedtsége és egymásba ágyazódása miatt - nehezen lehet kigyűjteni. A létező stratégiák és programok viszont a zöld gazdaság különálló szektorait célozzák meg, így azok megvalósításának eredményessége is nehezen összegezhető.

Az írországi mentorálási gyakorlat, illetve a mentorok alkalmazása a KKV-k fejlesztésében szektoronként igen eltérő mértéket mutat. A zöld gazdaság fejlesztését célzó egyes programokat leszámítva a gyakorlott mentorok vállalatvezetők általi alkalmazása, csakúgy mint a zöld munkahelyek mentorálással történő támogatása nem tekinthető széleskörűen elterjedtnek.

A „start-up” szektorban a mentorálás többnyire állami támogatás útján valósul meg, mely a kezdő vállalkozások számára ingyenes szolgáltatásként jelenik meg közvetlenül vagy valamilyen üzleti inkubátor program keretében. Ezeket a szolgáltatásokat a helyi vállalkozásfejlesztési irodákon keresztül lehet elérni. Emiatt célszerű lesz a GREEN MENTOR ajánlatokat is a meglévő ügynökségekkel és inkubátor hálózatokkal való együttműködésben kialakítani.

A KKV-k számára jelenleg is széleskörű mentorálási szolgáltatások érhetők el Írországban. A különböző szintű kormányzati szervek által nyújtott szolgáltatások jelentős részben ingyenes támogatásként vehetők igénybe.

SPANYOLORSZÁG

A környezettudatos vállalkozásoknak nyújtott szolgáltatások vonatkozásában a biodiverzitással foglalkozó alapítvány (Fundacion biodiversidad) tevékenysége a legjelentősebb. Ez a szervezet az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával indította el a zöld vállalkozások támogatási hálózatát (Red Empreverde), melynek már több mint 7500 zöld szektorban működő vállalkozás lett a tagja.

Hamarosan a „Central NIDA” közösségi tér is elérhetővé válik, melyet a Red Empreverde támogatásával az UTOPICUS fog vezetni. A közösségi tér célja a zöld vállalkozások

együttműködésének elősegítése a zöld gazdaság fejlődését támogató kreativitás, a vállalkozóképesség és a technológia fejlesztése és alkalmazása terén.

Nemzeti szinten jelenleg nincs átfogó képzési stratégia a környezettudatos vállalkozói képességek fejlesztésére.

3. A GREEN MENTOR FELHASZNÁLÓI IGÉNYEK ELEMZÉSE

EURÓPA (EU)

A felhasználói igények vizsgálatát onnan érdemes kezdeni, hogy ki veszi igénybe a mentor szolgáltatását? A mentoráltak tipikusan olyan vállalkozók, akik abban érdekeltek, hogy „zöldebbé”, vagyis környezeti szempontból fenntarthatóbbá tegyék vállalkozásukat, termékeiket illetve szolgáltatásaikat. A mentoráltak szükségletei alapján a mentorokkal kapcsolatos igények három szinten határozhatók meg: **Szakértelem**, **Gondosság** és **Integritás** (forrás: <http://www.sfedico.uk/>).

Szakértelem

A mentorok tipikusan széleskörű szakmai háttérrel rendelkeznek, többek között vállalkozói és üzleti menedzsment tapasztalatokkal bírnak, továbbá speciális technikai vagy ágazati tudással vannak felvértezve. Kezdő vállalkozások esetében a mentorok meghatározó szerepet töltenek be az üzleti tevékenység felpörgetésében az alábbi támogatások nyújtásával:

- Az üzleti lehetőségek és a vevői értékelvárások felmérése és érvényesítése
- A jelenlegi üzleti tevékenység SWOT-elemzése, beleértve a személyzeti állomány képességeit és a folyamatokat is
- A vállalkozás tulajdonosainak és vezetőinek támogatása abban, hogy megbirkózzanak a kezdő vállalkozások nehézségeivel és megfelelő vezetői csapat kerüljön kialakításra
- Üzleti terv készítése és működőképes üzleti modell kialakítása
- Termék- és szolgáltatásfejlesztési stratégia kidolgozása
- A kezdeti értékesítésre fókuszáló értékesítési és marketing terv elkészítése
- A cég felkészítése lehetséges befektetési döntések és nemzetközi kapcsolatok terén
- Meglévő termékek új piacokra vitelének üzleti tervezése
- A piaci trendek és a jelenlegi vállalati pozíció felmérése
- Tanácsadás a vállalat-specifikus jogi, pénzügyi és működési területeken

Gondosság

A GREEN MENTOR és a mentorált közötti emberi kapcsolat kulcsfontosságú. A gondosság olyan személyes („soft”) képesség, melyet empátia és szociális érzékenység jellemez, továbbá a nagylelkűséggel és a kihívásokkal való együttes szembenézés erényével párosul.

Integritás

Az integritás a mentorálttal közösen kialakított és elfogadott értékek iránti elkötelezettséget jelenti, mely a GREEN MENTOR és a mentorált közötti kapcsolat alapjául szolgáló bizalomra épül.

Nincs hivatalosan elismert szakmai profil

A zöld vállalkozások mentorai számára eddig még nem valósult meg a jól-strukturált szakmai követelményrendszer (képesség-profil) kialakítása a szakértelem és alkalmasság

vonatkozásában. Ugyancsak hiányoznak ezen a területen a szakmai profilra vonatkozó kutatási és felmérési eredmények, illetve dokumentumok. A tiszteletbeli cím vagy pozíció elnyeréséhez hasonlóan a mentorok a meglévő széleskörű és igazolt tapasztalatok alapján nyernek mentori megbízást. A jelenlegi helyzetben lehetőség nyílik arra, hogy a szakmai követelmények EU szinten is harmonizálásra kerüljenek.

AUSZTRIA

Ausztria vonatkozásában a mentorálás és a fenntarthatóságra vonatkozó szaktudás közötti kapcsolat gyengesége került beazonosításra. Bár a mentorálási folyamat a tanácsadásra és támogatásra épül, a mentornak rendelkeznie kell az adott szakterületre vonatkozó szükséges rálátással, mely különösen specifikus lehet egy kezdő vállalkozás esetében. A mentorálásra vonatkozó alkalmassági követelményeknek ki kell terjedniük a szociális érzékenységgel kombinált szakmai, üzleti, döntéshozatali és kapcsolatépítési képességek megszerzésére is.

MAGYARORSZÁG

Jelenleg nincs jelentős igény hivatalosan elismert (akkreditált) képzési követelmények meghatározására, ugyanis a magyar KKV szektor nagyon költségérzékeny és nem képes elviselni érzékelhető díjnövelő tényezőt. A könnyen ellenőrizhető kommunikációs és gyakorlati probléma-megoldó képességek megléte jelenleg fontosabb, mint bármilyen formális tanúsítvány, hiszen a mentorálás sokkal inkább épít a felek között kialakított személyes kapcsolatra, mint a hagyományos tanácsadói munka esetében.

IRORSZÁG

Írországban nincs a zöld mentorálással specifikusan foglalkozó tanulmány vagy felmérés. A mentorálással általában foglalkozó kormányzati jelentés ugyanakkor részletesen foglalkozik a kezdő vállalkozások és KKV-k mentorálásával kapcsolatos üzleti és szakmai igényekkel. A jelentés szerint a mentoroknak kulcsszerepet kell betölteniük mind a kezdő-, mind pedig a már működő és növekedést megcélzó vállalkozásokat irányító vezetői csapatok munkájának támogatásában. A mentoroknak szerteágazó profilú szerepeket kell betölteniük az általános üzleti támogató funkcióktól a specifikus területekig, mint például az adott üzleti tevékenységre jellemző értékesítés és marketing.

SPANYOLORSZÁG

Spanyolországban a „Red Empreverde” (több mint 7500 taggal rendelkező hálózat) kutatási tapasztalatai alapján azt a releváns következtetést lehet levonni, hogy a zöld vállalkozók több mint 50%-a alig vagy egyáltalán nem rendelkezik üzleti illetve vállalatirányítási tudással, így ez a terület feltétlenül fejlesztésre szorul, annak ellenére, hogy a vállalkozók több mint 80%-a már vett részt ilyen irányú képzéseken. Másik jelentős tapasztalat, hogy a zöld vállalkozók jellemzően magasan kvalifikáltak (84% a főiskolai vagy egyetemi végzettségűek aránya), a környezettel szembeni elkötelezettségük jóval az átlag feletti (72%), továbbá 80%-uk igen magas szintű szakmai tudással rendelkezik az általuk végzett speciális zöld tevékenység területén.

4. JÓ GYAKORLATOK

A nemzeti és európai szinten beazonosított jó gyakorlatok jellemzően összeurópai kezdeményezésekből eredeztethetők. Néhány kiválasztott gyakorlat a legrelevánsabbak közül:

- CEDEFOP (Európai Szakképzés-fejlesztési Központ): Skills for the green economy

Az európai projekt kiemelt fontossággal tekint a munkaadók, képzők és munkavállalók együttműködésének ösztönzésére; a szakpolitikák összehangolt kidolgozására; valamint a „zöld” foglalkozások népszerűségét növelő pályaorientáció és –tanácsadás biztosítására.

- A Green Entrepreneurship Europe kezdeményezés

A GEE (Green Entrepreneurship Europe) kezdeményezés összekapcsolja a zöld gazdaságra való áttérés paradigmaváltását a vállalozási képességek fejlesztésével a képzések, a mentorálás és az egyéb képességfejlesztő tevékenységek újragondolásával.

- Ecopreneurs4climate (Ecopreneur.eu)

Ecopreneur.eu egy európai fenntarthatósági vállalkozó szövetség, mely több mint 1000 üzleti partnerrel rendelkezik. Az egyik jelentős programjuk a klímaváltozás hatásaival foglalkozik (Ecopreneur for Climate, <http://ecopreneurs4climate.org/>). A zöld üzleti tevékenység elismerésére városi/közösségi és nemzeti kategóriákban díjat alapítottak (Champion Award).

- EMCC

A European Mentoring and Coaching Council (EMCC) 67 országban több mint 5000 taggal rendelkezik. Két fontos kezdeményezésüket kell kiemelni: *European Individual Accreditation (EIA v2)* és *European Quality Award (EQA)*.

Érdekes lehet még a mentorok és coachok keresését támogató adatbázisuk, melyben helyre, munkanyelvre, szakterületre, EIA akkreditációs és EQA kvalifikációs szintekre való szűrést is be lehet állítani.

- Youth and Environment Europe i

A hosszabb időtávú "Green entrepreneurship" Erasmus+ projekt a „Youth and Environment in Europe” hálózat megfigyeléseire épít, mely szerint a fiataloknak kínált munkalehetőségek hiánya mellett a fiatal vállalkozóknak nyújtott támogatások és a környezetbarát megoldások iránti igény is jelentős. A projekt a fiatalok speciális továbbképzésével kívánja növelni az elhelyezkedési lehetőségeket, a zöld vállalkozások indítására való hajlandóságot, valamint vállalkozóvá válásra való nyitottságot.

- SWITCHMED

A zöld vállalkozások ösztönzése céljából a SwitchMed 2015-ben kidolgozott egy mentorálási módszertant. Eddig 2700 vállalkozó számára nyílt lehetőség a képzési és mentorálási programban való részvételre a Közel-Kelet és Észak-Afrika (MENA) régióban.

- PRO CONCEPT/schooltalk.at (Ausztria)

Ez a mentoring képzési program azokat az elkötelezett és teljesítmény-orientált fiatalokat célozza, akik a tapasztalt vezetői („seasoned executive”) modell alkalmazásának kezdeti szakaszában vannak és a karrier-építésükhöz kapcsolati hálót szeretnének kiépíteni. Ennek elősegítésére egy mentor-matching rendszer is működik. A mentoráltak a mentorok saját szakmai tapasztalatai alapján kapnak gyakorlati tippeket és a foglalkoztatás idejére is kiterjed a kapcsolat.

- Green Business (Írország)

A „Green Business” egy ingyenes, erőforrás-hatékony és bizalmas kapcsolatra épülő szolgáltatás, mely minden típusú KKV számára elérhető Írországban. A szolgáltatást a környezetvédelmi ügynökség (EPA) hozta létre a nemzeti hulladék-szennyezés megelőzési program keretében, azzal a célkitűzéssel, hogy tartós energia- és anyagfelhasználási

hatékonyságjavulást és költségmegtakarítást érjenek el a vállalatok a hulladék-szennyezés megelőzése, valamint a víz- és energiafelhasználás terén.

- *Eco-Recinnova (Red Empreverde, Spanyolország)*

Az Eco-Recinnova mentoring programja személyre szabott és specializált szolgáltatást kínál. Az Empreverde hálózathoz évente 5 vállalkozó vehet részt a mentorálási programban, mely 3 hónap alatt 4 személyes találkozót, valamint e-mail- és telefonos konzultációt tartalmaz.

5. ÉRDEKELT FELEK

Az összes lehetséges szervezet, jogi és nem jogi személy közül, akik érintettek a zöld gazdaság fejlesztését érintő tevékenységek irányításában, a nemzeti és nemzetközi hálózatok, a helyi ügynökségek és társadalmi szervezetek, valamint a nemzetközi és nemzeti keretek között működő lobbiszervezetek és a civil társadalmi kezdeményezések érdekeltek leginkább a fenntarthatósági elvek alapján működő gazdaság fejlődést támogató mentorálási és coaching programok megvalósításában, a kapcsolódó szakmai követelményprofil kialakításában. A projekt-partnerek által beazonosított legrelevánsabb érdekelt felekkel való kapcsolattartás és konzultáció a projekt megvalósításának egyik sikertényezője.